

14. Wegener H. Die Pluralbildung im Deutschen – ein Versuch im Rahmen der Optimalitätstheorie. *Linguistik Online*. 1999. № 4 (3). URL: <https://doi.org/10.13092/lo.4.1032>.

15. Eisenberg P. Grundriß der deutschen Grammatik. Band 1 : Das Wort. 3, durchgesehene Auflage. J.B. Metzler. Stuttgart u. a., 2006.

16. Deutsches Fremdwörterbuch. URL: <https://www.owid.de/wb/dfwb/start.html>.

17. Duden. URL: <https://www.duden.de/>.

УДК 811.111

ЕКОЛОГІЧНІСТЬ КОМУНІКАТИВНОГО КОНТАКТУ В БРИТАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

ECOLOGY OF COMMUNICATIVE CONTACT IN BRITISH POLITICAL DISCOURSE

Шпак О.В.,

orcid.org/0000-0002-5537-0792

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри англійської філології

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Статтю присвячено дослідженню комунікативного контакту в сучасному британському політичному дискурсі з позиції еколінгвістики. Проаналізовано фатичну й інформативну функції контакту на його фазах контактоустановлення, контактопідтримання і контакторозмикання. Виокремлено унісонний і дисонансний типи контакту. Вивчено принципи екологічності в спілкуванні суб'єктів англійського політичного дискурсу.

Ключові слова: дисонансний контакт, еколінгвістика, інформативний контакт, політичний дискурс, унісонний контакт, фатичний контакт.

Статья посвящена исследованию коммуникативного контакта в современном британском политическом дискурсе с позиции эколлингвистики. Проанализированы фатическая и информативная функции контакта на фазах контактоустановления, контактоподдержания и контакторазмыкания. Выделены унисонный и диссонансный типы контакта. Изучены принципы экологичности в общении субъектов англоязычного политического дискурса.

Ключевые слова: диссонансный контакт, эколлингвистика, информативный контакт, политический дискурс, унисонный контакт, фатический контакт.

The article is focused on the study of the communicative contact in the modern British political discourse from the point of view of ecological linguistics. The phatic and informative content of functions have been analyzed in the phases of opening, supporting and closing contact. Unison and dissonant types of contact are singled out. The principles of ecology in communication of subjects of English-speaking political discourse have been determined.

Key words: discourse, dissonant contact, ecolinguistics, informative contact, phatic contact, political discourse, unison contact.

Постановка проблеми. Актуальність цього дослідження визначається його належністю до проблем сучасної лінгвістики та необхідністю опису процесу екологічності комунікативного контакту в політичному дискурсі. Вивчення специфіки контакту в політичному дискурсі важливе для розуміння принципів ефективності спілкування політиків. Контакт у політичному дискурсі є комунікативною категорією, що реалізується в дискурсивній взаємодії адресантів і адресатів, політиків та виборців з урахуванням їхніх соціальних ролей (агент – агент, агент – клієнт), взаємних відносин та станів, зумовлених ситуативними чинниками спілкування. Аналіз дискурсивно-релевантних та культурно-специфічних

лінгвальних одиниць, що виступають засобами контакту, з позицій функціонально-комунікативної лінгвістики й еколінгвістики уможливило вивчення механізмів спілкування й опис засобів фаз контакту в різних типах та ситуаціях дискурсу та сприятиме розширенню наукових знань про механізми спілкування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Завдяки розширенню лінгвістичних пошуків наприкінці ХХ ст. у сфері мовознавства з'явилася нова область дослідження, що об'єднує екологію і лінгвістику. Еколінгвістика – це один із нових наукових напрямів, який спрямований на вивчення взаємодії між мовою, людиною як мовною особистістю та її навколишнім

середовищем [2, с. 106]. На думку еколінгвістів С. Іонова, Є. Іванової, О. Сковородникова та багатьох інших, основна ідея полягає в тому, що мова формується в результаті взаємодії людей, що живуть у певному навколишньому середовищі. Теоретико-методологічним підґрунтям роботи є також настанови дискурсології, що вивчає вплив комунікативної поведінки мовців на реалізацію дискурсу (Т. ван Дейк, В. Карасик, Г. Почепцов, І. Шевченко й ін.)

Постановка завдання. Метою дослідження є виявлення особливостей комунікативного контакту в політичному дискурсі Великої Британії, функцій, способів та засобів його реалізації. Поставлена мета передбачає необхідність розв'язання таких завдань: визначити сутність еколінгвістики; розглянути поняття дискурсу, зокрема політичного дискурсу; проаналізувати специфіку британського політичного контакту; виявити принципи екологічності в спілкуванні політиків Великої Британії.

Намічена тенденція до проведення комплексних досліджень у сучасній лінгвістиці, значення комунікативної категорії КОНТАКТ для розуміння характерних рис англомовного спілкування в різних типах ситуацій дискурсу, як у плані методологічних питань (визначення функцій інформативності й фатичності, унісонності й дисонансності), так і в плані практичного аналізу (специфіка вербальних і невербальних засобів установлення, підтримання й розмикання контакту в різних сферах спілкування), а також звернення до вивчення цієї категорії з позицій функціонально-комунікативного підходу В. Самохіної [5; 6], дискурсології та з погляду еколінгвістики вбачається актуальним.

Виклад основного матеріалу. Лінгвістичні розвідки ставлять у центр уваги основний суб'єкт комунікації – *Homo Contactum* – людину, що контактує. З екологічного погляду мова існує тому, що в людей є потреба до контактування: *Language exists because people communicate in real situations. The ecology of a language is determined primarily by those who learn it, use it, and transmit it to others* [10].

У своїй книзі «Екологія мови» Е. Хауген визначив необхідність вивчення взаємодій між будь-якою мовою та її середовищем [10]. Екологія мови – це наука про взаємини між мовою та її оточенням, тобто суспільством, що використовує мову як один зі своїх кодів. Мова існує тільки у свідомості мовців і функціонує тільки у взаєминах з іншими мовцями, з їхнім соціальним і природним оточенням.

Мова – життєво важливий аспект життя. Характер контактування визначається багатьма чинниками: загальною національною культурою, обставинами спілкування, тим, як її сприймають учасники взаємодії; відносинами мовців, наміром взаємодії тощо: *Language exists only in the minds of its users, and it only functions in relating these users to one another and to nature, i. e., their social and natural environment* [10]. Тому феномен контакту набуває осмислення як дискурсивне утворення, складне, національно специфічне та діяльнісне явище. Це стосується вирішення проблем взаємодії комунікативного та метакомунікативного планів висловлення в рамках контакту; чинників, які визначають необхідність уживання метакомунікативних показників; інвентаря цих показників; виявлення етно- та лінгвоспецифічних особливостей контакту, а також дослідження екологічних норм та правил мовленнєвої поведінки в різних типах англомовного дискурсу.

Комунікативна категорія КОНТАКТ, реалізуючись у дискурсивній взаємодії адресанта й адресата, де враховуються соціальні ролі комунікантів, їхні взаємні відносини та психологічні стани, зумовлені ситуативними чинниками спілкування, демонструє антропоцентричні властивості – такі, як специфічні цілі, функції й засоби спілкування, свої в кожному окремому дискурсі. Однак контакт установлюється, підтримується та розмикається між комунікантами, що мають спільну мову та культуру: *From an ecological perspective, language is not a rule-governed system, but a form of patterned behaviour arising from the needs of human sociality: communication, culture, and community* [10]. Еколінгвістика дозволяє вивчити більш загальні закономірності мови, які впливають на те, як люди думають і діють, та моделі, що впливають на нашу поведінку.

Дискурсивні дослідження присвячені вивченню взаємовідносин між формою та функцією в усній комунікації. Дискурс, з одного боку, можна розглядати як процес реального усного спілкування, в якому важливу роль відіграють такі речі, як системні характеристики мови, ступінь спонтанності, семантична зрозумілість та чіткість висловлення. Але, з іншого боку, спілкування людей завжди відбувається залежно від соціального становища комунікантів, їхньої належності до якоїсь соціальної групи та перебування в типовій ситуації мовлення, що відображується в певному коді спілкування: *The true environment of a language is the society that uses it as one of its codes* [10].

Інституційний тип дискурсу як спілкування в межах статусів та рольових відносин є мовною взаємодією представників соціальних груп. Це спеціалізоване клішоване спілкування людей, які можуть не знати один одного особисто, але повинні діяти відповідно до правил цієї спільноти [3, с. 190–191]. Дискурс породжується соціальними інститутами, як-от медіа та політика, він надає структуру та порядок мові та думці, впорядковує життя, відносини з іншими та суспільством. Це продуктивна сила, що випрацьовує думки, ідеї, вірування, цінності, мовленнєву й немовленнєву поведінку комунікантів. Т. ван Дейк визначає інституційний дискурс як складову частину організації соціальних інститутів суспільства [12, с. 8], оскільки він має стилізовані лінгвістичні особливості за визначеною темою бесіди. Агенти і клієнти інституту дотримуються певного діапазону комунікативних моделей поведінки та відіграють певні ситуативні ролі.

Політичний дискурс (далі – ПД) – це сукупність усіх мовних взаємодій, а також публічного права, традицій та досвіду, що визначається і виражається у формі вербальних утворень, зміст, предмет, адресант і адресат якого належать до сфери політики [1, с. 6; 8]. ПД є аргументативним видом дискурсу, що апелює до ціннісної системи суспільства, оскільки має за основну мету боротьбу за владу, за основну функцію – керування суспільною думкою та нав'язування політиками своєї волі за допомогою слова як зброї (*weapon*), аргументування (*attack*) – значення лексичних одиниць переосмислюється в політичному контексті, за завдання – встановлення, підтримання й укріплення політичної влади. ПД реалізується в такій сфері комунікації, як політичний інститут (парламент, уряд та ін.). Диференціація інституційних ролей політичного лідера пов'язана з конкретними офіційними посадами у владних структурах (голова держави (монарх, президент), прем'єр-міністр, спікер, лідер партії або парламентської фракції тощо). Агенти інституційного дискурсу є більш диференційованими в номінації, ніж клієнти, якими виступає все населення, що вдається до послуг політичних інститутів; у більш вузькому розумінні клієнт ПД – виборці, які голосують за конкретну політичну партію тощо. Специфічними рисами, унікальними лише для цього конкретного типу дискурсу, визначають:

– конкурентоспроможність, оскільки основою політичного дискурсу є безперервний діалог між владою й опозицією, під час якого противники час від часу нападають один на одного;

– агресивність, яка пов'язана з поняттям ієрархії та панування;

– ідеологічний характер, бо ідеологічний політик являє собою систему соціальних уявлень, переконань та думок, заснованих на групових цінностях, нормах та інтересах;

– театральність. Адресат сприймає поточні політичні події як певний виступ, виконаний для них із захоплюючим сюжетом і непередбачуваним кінцем. Політичний дискурс формується на основі національної мови та певної культури для встановлення суспільного консенсусу, ухвалення й обґрунтування соціально-ідеологічних стратегій тощо [4, с. 22].

Поняття «контакт» наявне у свідомості носіїв англійської мови у вигляді сумісної діяльності вступу в спілкування суб'єктів комунікації: агент – агент, агент – клієнт у політичному дискурсі, з метою фатичного або інформативного обміну. Двошаровість комунікативної категорії КОНТАКТ визначається на основі поєднання метакомунікації з комунікацією [9, с. 108–115]. Фатична й інформативна функції мовлення становлять діалектичну єдність, де перша націлена на отримання нових, істотно значущих відомостей, а друга забезпечує процес інформаційного обміну, утворюючи почуття соціальної солідарності. У межах екологічної лінгвістики дотримання балансу служить чинником оптимізації спілкування. Це дозволяє розглядати інтерфейс фатика – інформатика як регулятивний чинник екології дискурсу [7, с. 114].

ПД, будучи пов'язаним із боротьбою за здобуття й утримання влади, розширення владних повноважень, демонструє прагнення до аргументування, символізму, внормованості та композиційної цілісності. Проте неординарність та емоційність ситуації в ПД впливає на вибір політиками засобів установаження та розмикання контакту на користь відмови від етикетності. Як демонструє фактичний матеріал, у 78 % засоби контакту в ПД виконують інформативну функцію.

Церемоніальний етикет – атрибут значущої, неординарної та урочистої події, а стилістична підвищеність дипломатичного контакту є особливістю контактування в політичній сфері Великої Британії. Проілюструємо це положення прикладом контакту в неординарній ситуації, пов'язаній із першою зустріччю новообраного прем'єр-міністра Тоні Блера з королевою Єлизаветою:

EQUERRY: Mr. Blair, your Majesty.

The QUEEN extends her hand. TONY walks forward, and shakes it. The EQUERRY leaves. The door is then closed.

ELIZABETH: *Congratulations.*

TONY: *Thank you, Ma'am.*

ELIZABETH: *Your children must be very proud.*

TONY: *I hope so.*

ELIZABETH: *You've three, haven't you?*

TONY: *That's right.*

ELIZABETH: *How lovely. Such a blessing. Children. (The QUEEN and TONY take their seats). So <...> Have we shown you how to start a nuclear war yet?*

TONY: *(thrown) No.*

ELIZABETH: *First thing we do, I believe. Then we take your passport and spend the rest of the time sending you around the world.*

TONY: *You obviously know my job better than I do.*

ELIZABETH: *Well, you are my tenth Prime Minister, Mr. Blair. I'd like to think the reweren't too many surprises left. My first was Winston Churchill <...>.*

TONY: *I can imagine.*

ELIZABETH: *With time, one has hope fully added experience to that education, and a little wisdom – bet terenablingus to execute our constitutional responsibility. To advise, guide and warn the government of the day.*

TONY: *Advice which I look for ward to receiving.*

ELIZABETH: *Well, we will save that for our weekly meetings. Now, if there's nothing else, I believe we have some business to attend to.*

TONY: *(stares, then clicks <...>) Of course <...> (He falls, rather extravagantly, on bended knee. The supplicant position of deference <...>) Your Majesty, the country has spoken <...> and I come now to ask your permiss.*

ELIZABETH: *(interjecting) No, no, no. It's usual for ME to ask the questions. (TONY winces. Wishes the ground would wallow him up). Mr. Blair, the people have elected you to be their leader. And so the duty falls on me, as your Sovereign, to ask you to become Prime Minister, and form a government in my name. (TONY stares. Lost for words. Then) Generally, this is where you say "yes".*

TONY: *"Yes".*

The QUEEN extends her hand, which TONY kisses. She withdraws it again – quite sharply, then DISCREETLY PRESSES A BUZZER by her chair indicating the ceremony is over (The Queen).

Наведена комунікативна подія є показовою для ПД Великої Британії, оскільки вміщує три фази, що розгортаються як у вербальній, так і в невербальній площині. Процедура представлення прем'єр-міністра королеві відбувається ритуальним порядком. Адресант – королева – ініціює

спілкування поздоровленням у функції контакто-встановлення (фатична складова чатсина) та керує розмовою. У фазі фатичного підтримання контакту відбувається обмін декількома репліками із жанру світської бесіди, які продовжують тему поздоровлення. Комплімент *Your children must be very proud* як засіб метакомунікації забезпечує регламентацію соціальних та індивідуально-особистісних відносин між комунікантами, спрямовану на вироблення платформи подальших взаємодій, та успіх подальшої комунікативної взаємодії.

У контактопідтримуючій функції повідомлення (інформативна складова чатсина) щодо виконання прем'єр-міністром своїх обов'язків королевою вжиті питальне та стверджувальні речення із займенником *we*: *Have we shown <...> Then we take <...>*. Адресат підтримує контакт висловленням поваги (фатична складова частина) емотивно-оціночними фразами *You obviously know my job better than I do; Advice which I look for ward to receiving* і фразеошаблонами прийому повідомлення *I can imagine; Of course; That's right; I hope so*.

У фазі контакторозмикання адресант удається до перебивання адресата й ініціює завершення аудієнції *Now, if there's nothing else, I believe we have some business to attend to*, у контакторозмикаючій функції спонування до дії (інформативна складова частина) ужито імпліцитне імперативне висловлення *Generally, this is where you say "yes"*. Репліка-реакція в контакторозмикаючій функції підкорення та згоди (фатична складова частина) з боку адресата – *Yes*. Кинесичні та проксемічні невербальні компоненти комунікації виступають ритуалізованими засобами контакто-встановлення: *The QUEEN extends her hand. TONY walks for ward, and shakes it*, контактопідтримання: *The QUEEN and TONY take their seats*, та контакторозмикання: *He falls, rather extravagantly, on bended knee. The supplicant position of deference <...>. The QUEEN extends her hand, which TONY kisses*. Частотними в спілкуванні з королевою виявилися поклони – екологічно принципові дії, іконічні знаки, засновані на поклонінні монархії. Цей фрагмент контакту поєднує засоби, що виконують фатичну й інформативну функції.

Двополярність комунікативної категорії КОНТАКТ маніфестується як прояв екологічності контакту-унісону «плюс-полярність» та неекологічності контакту-дисонансу «мінус-полярність». Екологічний контакт становить гармонійне спілкування мовців заради безконфліктної, кооперативної, узгодженої взаємодії. Неєкологічний

контакт, що визначається як комунікативний збій у спілкуванні через ситуативні чинники або індивідуально-психологічні настанови суб'єктів дискурсу на дисгармонізацію відносин, являє собою опозитивну форму мовленнєвої поведінки суб'єктів дискурсу, яка характеризується неузгодженістю, непаралельними, різноспрямованими, такими, що не збігаються за замислами, мовленнєвими діями мовців, що прагнуть досягти власної мети та домінувати.

Ураховуючи особливості й основні цілі політичного дискурсу, що ґрунтується на боротьбі за владу, за голоси виборців, внутрішньопартійній, внутрішньодержавній і міждержавній боротьбі, та його безпосередній зв'язок із загальною культурою нації, а також статусно-рольові конфігурації комунікантів, можна виокремити гармонізуючі та дисгармонізуючі стратегії контактостановлення, які висвітлюють екологічність чи неекологічність політичного спілкування. Особливість політичного дискурсу у Великій Британії є результатом багатой історії країни, правила та традиції поведінки якої розвивалися протягом століть. Саме через необхідність дотримуватися всіх традицій поведінки, за результатами дослідження, здебільшого контакт у політичному дискурсі Великої Британії є унісонним, наприклад:

WINSTON CHURCHILL: *Your Majesty.*

KING OF THE UNITED KINGDOM GEORGEVI: *Don't want to take too much of your time. I heard you on the wireless.*

WINSTON CHURCHILL: *Huh. Was I comprehensible?*

KING OF THE UNITED KINGDOM GEORGEVI: *The public need to be led, not misled. Not left to work it out for themselves.*

WINSTON CHURCHILL: *Right. Will that be all, Your Majesty?*

KING OF THE UNITED KINGDOM GEORGEVI: *Yes. Good day, Prime Minister.*

WINSTON CHURCHILL: *Good day (Darkest Hour).*

Розмова між королем та прем'єр-міністром відбувається телефоном. Незважаючи на те, що метою дзвінка короля було зауважити щодо виступу прем'єр-міністра по радіо, контакт є унісонним, екологічність контакту цілком зберігається. У фазі встановлення контакту Вінстон Черчилль звертається до короля Великої Британії словами *Your Majesty*; король ввічливо переprasує за те, що відриває від роботи, та одразу переходить до суті розмови. Завершують контакт унісонним побажанням доброго дня: *Good day, Your Majesty, Good day, Prime Minister.*

Нормативні настанови англійської мови, спільної для всіх членів національного колективу, створюють необхідну екологічну базу для того, щоби способи та прийоми контактування були ефективними, посилювали комунікативні позиції адресанта в процесі спілкування без послаблення комунікативної позиції адресата. За даними дослідження, у політичному дискурсі Великої Британії переважає унісонний контакт (77,5%), як цього вимагають традиції та правила поведінки. З дослідженого матеріалу можна помітити, що контакт переходить у дисонансний за надзвичайних обставин і в екстраординарних умовах, під час ухвалення важливих рішень, від яких залежить доля країни. Але навіть у таких ситуаціях унісонність контакту зберігається під час спілкування з монархами. Королівський етикет маніфестує екологічність контакту в Британському дискурсі, а ввічливість джентльмена є принципом комунікативної поведінки політиків вищого рангу.

Парламент Великої Британії – одна з найстаріших установ у своєму роді у світі, тому працює за низкою суворих правил та давніх традицій, які, на перший погляд, суперечать сучасній політиці або здаються дивними. Наприклад, членам палат забороняється називати один одного на ім'я, а всі коментарі повинні бути адресовані через спікера товаришам "*honourable members*", "*the honourable member for <...>*", "*the honourable gentleman*", "*the honourable lady*", "*my honourable friend*", "*the right honourable*", "*the honourable Member opposite*". Тільки спікер може вживати перші імена членів парламенту і робити догану тим, хто не відповідає вимогам правильної адресації один до одного. Саме через це політики розмовляють, починаючи з "*Mr. Speaker*" і звертаючись "*he*" або "*she*" замість "*you*", коли в дебатах роблять зауваження про своїх супротивників чи колег. Члени британського парламенту не мають права перебивати один одного, за винятком того, коли вони говорять "*hear, hear*" наприкінці виступу, з яким погоджуються. Існує список заборонених непарламентських слів. Аплодисменти також заборонені. Суворі правила парламенту поширюються і на дрес-код. Що стосується інших лінгвістичних особливостей політичного дискурсу Великої Британії, то це: уживання займенника *I (I beg to move)*, займенників другої особи множини (*We are, therefore, content to support all of the stages being considered to day; We hope that your process succeeds*); речення з футуральною перспективою (*I want us to be a young country again with a common purpose*) та ін.

Висновки. Специфіка політичної діяльності та політики загалом, деякі соціально й культурно зумовлені правила і норми змушують суб'єктів ПД діяти певним чином, формулювати погляди й будувати подальші відносини. Як культурно-специфічні ментальні процеси визначають мовленнєву поведінку народу, так світоуявлення політиків Великої Британії впливає на екологічність їхньої комунікативної поведінки під час контактостворення, контактопідтримання та контакторозмикання, що маніфестується в різних способах і засобах реалізації комунікативної категорії КОНТАКТ. Британський політичний дискурс виявляє особливості церемоніального етикету: пафосність, манерність, підвищений стиль спілкування навіть у повсякденних контактах із членами королівської родини. Значущими

для британської дипломатії є ритуалізовані НВК: реверанси, поклони, поцілунки руки й інші іконічні знаки поклоніння монархії.

Отже, політичний дискурс, який пов'язаний із боротьбою за здобуття й утримання влади та розширення владних повноважень, демонструє прагнення до аргументування, символізму, унормованості та композиційної цілісності. Проте неординарність та емоційність ситуацій у британському ПД впливають на вибір політиками засобів установаження та розмикання контакту на користь відмови від етикетності. Загалом, комунікативний контакт політиків Великої Британії демонструє яскраво виражену лінгвокультурну екоспецифіку парламентського спілкування, специфічне поєднання фатички з інформатикою й унісонність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Баранов А., Казакевич Е. Парламентские дебаты: традиции и новации. Москва, 1991. 64 с.
2. Иванова Е. Цели, задачи и проблемы эколлингвистики. Прагматический аспект коммуникативной лингвистики и стилистики. Челябинск, 2007. С. 41–47.
3. Карасик В. Языковая личность: социоллингвистические и эмотивные аспекты. Волгоград, 1998. 232 с.
4. Лук'янець В. Філософія дискурсу. *Вісник Національної академії наук України*. 2002. № 12. С. 22–28.
5. Самохіна В. Функціонально-комунікативний напрям досліджень у лінгвістиці. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2012. № 1022. С. 130–136.
6. Самохіна В. Екологічні настанови мовлення. *Художній феномен в історії світової літератури: перехід мови в письменництво* : тези доповіді на IV Міжнародній науковій конференції. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2018. С. 115–116.
7. Шевченко И.С. Соотношение информативной и фатической функций как проблема эколлингвистики. Харьков, 2015. № 10. С. 114–132.
8. Шейгал Е. Семиотика политического дискурса. Волгоград, 2000. 367 с.
9. Шпак О. Комунікативна категорія КОНТАКТ з позицій еколінгвістики. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. 2017. № 85. С. 108–115.
10. Haugen E. *The Ecology of Language*. Stanford : Stanford University Press, 1972.
11. Garner M. *Language ecology as linguistic theory*. School of Language and Literature University of Aberdeen. Scotland, United Kingdom, 2005.
12. Teun A. van Dijk. *Society and Discourse. How social contexts control text and talk*. Cambridge : Cambridge University Press, 2009.